

РОЗВИТОК ЯКОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКЛАДАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Степанець І. О., Малєєв В. М.

Аналіз наукових джерел [2, 3, 4, 5] дає підстави стверджувати про достатньо високий ступінь розробленості проблеми якості освіти, разом із тим вказує на недостатній розгляд ученими таких питань, як оцінювання ефективності державного управління освітою, створення сучасних технологій комплексного оцінювання ефективності роботи закладів освіти і, зокрема, викладацької діяльності.

Проблема ефективності фахової діяльності викладачів закладів вищої освіти постійно привертає увагу науковців багатьох країн, залишаючись однією з найбільш актуальних для науково-педагогічної теорії й практики.

Функція оцінювання ефективності викладача, як жодна інша, на наш погляд, приховує в собі безліч потенційних можливостей як для підсилення, чинників, так і ослаблення результативності професійної діяльності.

Проблемі оцінювання ефективності та якості педагогічної діяльності викладачів у вітчизняній педагогічній науці присвячені праці Г. Андрущак, І. Булах, І. Зварич, Л. Петриченко, Т. Кошманової, І. Підласого, Г. Пономарьової, М. Мруги, Х. Хазяїнова та інших.

Наукове узагальнення дає підстави стверджувати, що оцінка є, по-суті, засобом надання викладачеві певного інструментарію вимірювання рівня виконання ним своїх професійних завдань. Крім того, результати оцінювання можна і слід використовувати для вдосконалення власної фахової діяльності.

В оцінюванні педагогічної діяльності, як переконає досвід, слід ураховувати:

- кількість і якість виданої дослідницької продукції;
- визнання академічною чи професійною громадськістю виконаної викладачем роботи;
- спеціальні завдання (кожний освітній заклад сам визначає, які проекти, програми чи інші види діяльності мають відноситись до цієї категорії);
- громадська діяльність (включає членство в комісіях, об'єднаннях, радах тощо; організацію й проведення освітньо-наукових форумів; публічні виступи

тощо. При цьому оцінюватися мають тільки ті види активності, що пов'язані з професійними компетенціями викладача або діяльністю ЗВО);

• інші обов'язки (навчальне консультування, профорієнтація, керівництво студентською практикою тощо).

Аналіз наукової літератури вітчизняних та зарубіжних авторів дає можливість нам засвідчити про наявність надзвичайно широкої палітри критеріїв оцінювання ефективного викладача (Я. Бельмаз, І. Підласий, В. Симонов, К. Фельдман, Ф. Шоу, С. Янг та інші), серед яких:

- 1) обізнаність викладача у дисципліні, яку викладає;
- 2) авторитет (рейтинг, престиж) педагога;
- 3) уміння навчити;
- 4) ефективно зацікавлене спілкування;
- 5) уміння створити комфортну навчальну атмосферу;
- 6) повага до студента, уміння налагодити контакт;
- 7) почуття гумору;
- 8) терпіння;
- 9) об'єктивність (справедливість) оцінювання (оцінки) здобутків студентів;
- 10) уміння організувати роботу на занятті так, щоб зацікавити студентів, дати можливість самовиявитись (самореалізуватись) у навчанні.

Доречно представити позицію К. Фельдмана, який дійшов висновку, що стимуляція зацікавленості та якість засвоєння студентами навчального матеріалу є найбільш важливими вимірами ефективного викладання. Науковець зазначає, що знання предмета вважається студентами дуже важливим, хоча фактично може не відрізнятися стосовно хороших і поганих викладачів [1, с. 67].

Узагальнювальними характеристиками ефективного викладача ЗВО можуть бути характеристики, названі Л. Флауерсом: зацікавленість, відданість, творчість і компетентність [6].

Спираючись на досвід і результати наукового узагальнення можемо стверджувати, що основна якісна характеристика навчання відображає зміну самого студента, який, оволодіваючи способами і засобами педагогічної діяльності на теоретичному та практичному рівнях, набуває компетенцій, пов'язаних із його майбутнім соціальним і професійним статусом. При цьому

у поняття «компетентність» ми включаємо не тільки когнітивну та операційно-технологічну складові, але й мотиваційну, етичну, соціальну, поведінкову.

Разом із тим, зазначаємо, що понад 80 % студентів якість власної освіти пов'язують із безпосередньою взаємодією з викладачами, як суб'єкти освітнього процесу.

Список використаних джерел:

1. Бельмаз Я. М. Професійна підготовка викладачів вищої школи у Великій Британії та США : монографія / Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов. Горлівка : Вид-во ГДПІМ, 2010. 304 с.
2. Беренфельд Б. С., Бутягина К. Л. Инновационные учебные продукты нового поколения с использованием средств ИКТ. *Вопросы образования*. 2005. № 3.
3. Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. Київ : Грамота, 2005. С. 58–59.
4. Сучасна концепція професіоналізму в публічному управлінні та підходи до її оцінювання : наук. розробка / Л. Штика, Л. Гогица, І. Нинюк [та ін.]. Київ : НАДІ, 2009. 40 с.
5. Якиманская И. С. Личностно-ориентированное обучение в современной школе. Москва: Сентябрь, 1996. 96 с.
6. Flowers L. The four C's of an effective college teacher a commentary on exceptional college teaching. URL: <http://www.tcrecord.org>. (дата звернення : 10.10.2018).